

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Національна академія аграрних наук України
Національна наукова сільськогосподарська бібліотека
Інститут зрошуваного землеробства
Інститут рису

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ДОСЯГНЕННЯ АГРАРНОЇ НАУКИ

**матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції, присвяченої 145-річчю від заснування
кафедри ботаніки та захисту рослин**

24 травня 2019 року

м. Херсон

Перспективні напрями та інноваційні досягнення аграрної науки: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 145-річчю від заснування кафедри ботаніки та захисту рослин, 24 травня 2019 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. 305 с.

Оргкомітет конференції:

Аверчев О.В. – голова оргкомітету, д.с.-г.н., професор, проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності ДВНЗ «ХДАУ».

Марковська О.Є. – заступник голови оргкомітету, д.с.-г.н., професор, в.о. завідувача кафедри ботаніки та захисту рослин ДВНЗ «ХДАУ».

Ушкаренко В.О. – д.с.-г.н., професор, академік НААН України, завідувач кафедри землеробства ДВНЗ «ХДАУ».

Вожегова Р.А. – д.с.-г.н., професор, член-кореспондент НААН України, директор Інституту зрошуваного землеробства НААН України.

Вергунов В.А. – д.с.-г.н., професор, академік НААН України, директор Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН України.

Дудченко В.В. – д.е.н., директор Інституту рису НААН України.

Ходосовцев О.Є. – д.б.н., професор кафедри ботаніки ХДУ.

Коковіхін С.В. – д.с.-г.н., професор, заступник директора з наукової роботи Інституту зрошуваного землеробства НААН України.

Мринський І.М. – к.с.-г.н., доцент кафедри ботаніки та захисту рослин, декан агрономічного факультету ДВНЗ «ХДАУ».

Макуха О.В. – координатор конференції, к.с.-г.н., доцент кафедри ботаніки та захисту рослин ДВНЗ «ХДАУ».

У матеріалах конференції висвітлено науково-практичні результати та інноваційні досягнення аграрної науки за тематичними напрямками: актуальні питання інтродукції, особливості онтогенезу рослин; наукові розробки та перспективні напрями в захисті і карантині рослин; сучасні досягнення в рослинництві, селекції та насінництві сільськогосподарських культур; інноваційні технології вирощування сільськогосподарських культур на меліорованих землях; історія, сучасність та перспективи розвитку аграрної науки; економічні аспекти аграрного виробництва; проблеми екологічної безпеки сучасних агротехнологій. Результати наукового пошуку можуть бути використані для визначення пріоритетних напрямів подальших досліджень, формування нових наукових ідей.

Для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, наукових співробітників, фахівців сільськогосподарських підприємств.

© Колектив авторів, 2019

© ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», 2019

ОНТОГЕНЕЗ СУЦВІТЬ ФЕНХЕЛЮ ЗВИЧАЙНОГО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Макуха О.В., к.с.-г.н., доцент

ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет”, м. Херсон

Фенхель звичайний (*Foeniculum vulgare Mill.*) належить до основних лікарських рослин Європи. Лікувальне застосування культури інтегроване до багатьох систем традиційної медицини. Фармакологічні властивості рослини зумовлені ефірною олією та її компонентами, які володіють високою антибактеріальною активністю. Фенхель також представляє значну цінність як пряносмакова, декоративна, медоносна та овочева культура.

Період генеративного розвитку фенхелю звичайного включає процеси формування суцвіть та поступового якісного перетворення їх структурних елементів (бутонів, квіток, зав'язі, плодів).

До особливостей генеративного розвитку культури слід віднести неодноразовість настання основних фаз у межах складного зонтика, рослини, посіву.

Елементарні суцвіття та квітки в них розпускаються доцентрово, в акропетальній послідовності, що зумовлює нерівномірність цвітіння, а в подальшому формування і досягання плодів у межах складного зонтика.

Центральний зонтик розкривається протягом першої декади після появи з листової піхви, протягом наступних 5-6 днів відбувається почергове пожовтіння бутонів, яке частково співпадає з фазою цвітіння. Окремий бутон набуває характерного яскраво-жовтого забарвлення протягом 3-4 діб. Цвітіння починається на 13-14-й день після появи суцвіття і триває 6-8 днів. Одна квітка фенхелю звичайного цвіте 2-4 доби.

Формування зав'язі та утворення плодів починається на 16-18-й день після появи суцвіття і триває 14-16 днів. Окрема зав'язь протягом 7-10 днів набуває сірувато-зеленого забарвлення, збільшується в розмірі, ще через

3-5 днів на поверхні з'являються ледь помітні реберця. Ріст та досягання плодів починається через місяць після появи суцвіття і проходить за чотири декади. Онтогенез окремого плода триває 35-40 днів.

У межах рослини настання фаз генеративного розвитку відбувається в базипетальній послідовності. Інтервал між появою суцвіть на центральному стеблі та бічних пагонах першого порядку становить одну декаду, ще через декаду суцвіття з'являються на бічних пагонах другого порядку. Відставання зберігається і в подальшому, зумовлюючи черговість настання та значне подовження основних фаз генеративного розвитку в межах рослини.

Тривалість кожної фази тісно корелює зі ступенем галуження рослини. Так, тривалість цвітіння центрального зонтика становить, як зазначалось вище, 6-8 днів. Цвітіння зонтиків першого порядку подовжує загальну тривалість фази в межах рослини до 16-17 днів, другого порядку – до 24-26 днів. Від початку формування плодів на рослині можна спостерігати всі стадії розвитку генеративних органів: зародки майбутніх суцвіть, розкриті зелені та квітучі зонтики, зонтики з плодами різного ступеня стиглості.

В агроценозі рослини фенхелю звичайного розвиваються неодноразово, індивідуальні особливості онтогенезу можуть корегуватись агрометеорологічними умовами року.

Генеративний період розвитку фенхелю триває 70-75 днів. Питома вага фази бутонізації в його структурі складає 16%, цвітіння та плодоутворення – 10 та 22%, відповідно. Найбільш тривалою є фаза росту та досягання плодів, питома вага якої в структурі генеративного періоду становить 52%.

Таким чином, у межах рослини фенхелю звичайного найбільш динамічно розвивається центральний зонтик, високою інтенсивністю розвитку характеризуються суцвіття першого порядку, особливо верхні. Для одержання насіння цінність представляють, в основному, центральний зонтик та два верхніх зонтика першого порядку.

ЗМІСТ

Стор.

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ БОТАНІКИ ТА ЗАХИСТУ РОСЛИН АГРОНОМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДВНЗ “ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ” Марковська О.Є., Макуха О.В.	3
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНТРОДУКЦІЇ, ОСОБЛИВОСТІ ОНТОГЕНЕЗУ РОСЛИН	7
ОНТОГЕНЕЗ СУЦВІТЬ ФЕНХЕЛЮ ЗВИЧАЙНОГО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ Макуха О.В.	8
ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛИШАЙНИКІВ ПОЛЕЗАХИСНИХ СМУГ ХЕРСОНЩИНИ Ходосовцева Ю.А., Ходосовцев О.Є.	10
<i>ALTERNARIA ALTERNATA</i> ФАКУЛЬТАТИВНО ЛІХЕНОФІЛЬНИЙ ГРИБ НА <i>XANTHORIA PARIETINA</i> Харечко Н.В.	14
ІНТРОДУКЦІЯ БАШТАННИХ РОСЛИН В ПІВНІЧНОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ Колесник І.І., Палінчак О.В.	19
БОТАНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА <i>AMORPHA FRUTICOSA</i> L., (ФАВАСЕАЕ) Павлова Н.Р., Скобель Н.О.	22
НАУКОВІ РОЗРОБКИ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ В ЗАХИСТІ І КАРАНТИНІ РОСЛИН	25
ЕЛЕМЕНТИ БІОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ ПРИ ВИРОЩУВАННІ СОНЯШНИКА Домарацький Є.О., Домарацький О.О., Ревтьо О.Я.	26
ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ МОНІТОРИНГУ ШКІДНИКІВ СОНЯШНИКУ Мороз С.Ю.	29
PROTECTION OF WINTER WHEAT FROM HARMFUL ORGANISMS IN CROP ROTATION ON IRRIGATION OF THE SOUTH OF UKRAINE Markovska O.E.	32
ЗАХИСТ ПОСІВІВ РІПАКУ ОЗИМОГО ВІД ШКІДНИКІВ І ХВОРОБ Рожелюк Н.І.	35
БУР'ЯНИ ТА ЇХ ДИНАМІКА В АГРОЦЕНОЗАХ ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР Гутянський Р.А.	40
СИСНІ ШКІДНИКИ ТА ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ Шахова Н.М., Шаповалов А.І.	43

Наукове видання

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції, присвяченої 145-річчю від заснування
кафедри ботаніки та захисту рослин**

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ТА ІННОВАЦІЙНІ
ДОСЯГНЕННЯ АГРАРНОЇ НАУКИ**

м. Херсон, 24 травня 2019 р.

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів
з деякими суто технічними правками.*

*Автори несуть відповідальність за зміст і достовірність
представлених матеріалів*

Відповідальна за випуск Макуха О.В.

Комп'ютерна верстка Макуха О.В.

Підписано до друку 24.05.2019. Формат 70x100/16
Умовно-друк. арк. 12,75

Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»
73006, м. Херсон, вул. Стрітенська, 23
Сайт: www.ksau.kherson.ua
E-mail: office@ksau.kherson.ua